

О. А. Зимовець,
викладач

М. О. Бойко,
студент

В. С. Кравець,
студент

В. П. Ткачук,
студент

А. А. Хаюк,
студент

(Житомирський державний університет імені Івана Франка)

Формування іншомовної лексичної компетентності учнів початкової школи з використанням інформаційно-комунікаційних технологій

Стаття присвячена проблемі формування іншомовної лексичної компетентності учнів початкової школи з використанням інформаційно-комунікаційних технологій. Розглядаються етапи формування іншомовної лексичної компетентності та пропонуються завдання з використанням ІКТ для навчання англійської мови учнів початкової школи.

Ключові слова: *іншомовна лексична компетентність, учні початкової школи, етапи, вправи, інформаційно-комунікаційні технології.*

Постановка проблеми. Однією з основних тенденцій розвитку сучасної освіти є активне впровадження інформаційно-комунікаційних технологій у навчально-виховний процес. На жаль, у системі загальної освіти початкова школа залучилась до процесу інформатизації останньою, що зумовлено наступними причинами: тривалими дискусіями науковців щодо доцільності використання комп'ютера молодшими школярами, відсутністю комп'ютерно-орієнтованих методичних систем навчання базових дисциплін початкової школи, неготовністю вчителів до використання ІКТ у предметно-професійній діяльності [1: 37-47]. Незважаючи на це, застосування ІКТ у початковій школі набуває все більшої актуальності, в тому числі у викладанні іноземної мови, одним із важливих аспектів якого є формування в учнів лексичної компетентності.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Навчанню англійської мови у початковій школі присвячені дослідження О. Б. Бігіч, В. Г. Редька, О. О. Коломіної, В. В. Смелянської, Г. В. Рогової, Верещагіної І. Н та ін. Різним аспектам формування іншомовної лексичної компетентності учнів приділяють увагу в своїх роботах Л. В. Кравчук, С. В. Смолина, Т. А. Сотніченко, О. С. Козачинер тощо. Проблема інформатизації початкової освіти висвітлюється у роботах Н. В. Олефіренко, Ю. О. Дорошенка, В. В. Коткової, Г. В. Ломаковської та інших.

Мета статті – визначити етапи формування іншомовної лексичної компетентності учнів початкової школи, обґрунтувати роль інформаційно-комунікаційних технологій у навчанні лексики молодших школярів та запропонувати вправи з використанням ІКТ для навчання англійської мови учнів початкової школи на кожному етапі.

Виклад основного матеріалу. Мета навчання лексики у початковій школі полягає у формуванні іншомовної лексичної компетентності на рівні А1 згідно із “Загальноєвропейськими Рекомендаціями з мовної освіти”. У початковій школі важливо сформувати базові лексичні навички, необхідні для подальшого розвитку іншомовної комунікативної компетентності в основній і старшій школі. На цьому ступені здійснюється формування рецептивних і репродуктивних навичок у межах визначених сфер і ситуацій відповідно до вікових особливостей учнів та їхніх інтересів, на основі використання мовленнєвих зразків [2: 17].

Іншомовна лексична компетентність – це здатність розуміти та використовувати лексичний матеріал у всіх видах мовленнєвої діяльності у різних комунікативних ситуаціях. Формування іншомовної лексичної компетентності включає в себе три етапи: 1) ознайомлення з новими лексичними одиницями (ЛО); 2) рецептивно-репродуктивне тренування; 3) комунікативна практика. Мета І-го етапу – введення нових ЛО, розкриття їх значення та забезпечення їх первинного засвоєння. Мета II-го етапу – організація тренування учнів щодо засвоєння форми та значень нових ЛО, організація тренування учнів у вживанні нових ЛО на рівні фрази. Мета III-го етапу – забезпечити комунікативну практику у вживанні нових ЛО у різних видах мовленнєвої діяльності [3: 18-19].

Використання ІКТ є доцільним на всіх етапах формування лексичної компетентності, оскільки сучасні мультимедійні засоби дозволяють комбінувати картинки, текстову інформацію, звук і відео-зображення, що є важливим при введенні лексичних одиниць; використовувати тренувальні та тестові завдання з можливістю автоматизованого контролю при організації рецептивно-репродуктивного тренування; надавати мовленнєві зразки та моделювати різноманітні ситуації за допомогою комп'ютерних програм під час комунікативної практики учнів. При цьому вчитель може використовувати як готові, так і власно створені електронні матеріали. Серед готових ресурсів слід відзначити педагогічні програмні засоби на компакт-дисках, відео- та аудіо-ресурси, роздатковий матеріал, який можна завантажити з мережі Інтернет, навчальні ігри, тести, відео-уроки тощо. Вчитель також може розробити власні дидактичні матеріали за допомогою програм пакету Microsoft Office (Power Point, Word, Excel, Publisher), програм-оболонки ("Hot Potatoes", "My Test", "Easy Quizz" та ін.), аудіо- та відео-редакторів (Audacity, Movie Maker тощо), а також Інтернет-ресурсів (Puzzle Makers, Test Makers, Voki, Google applications та ін.).

Наведемо приклади вправ з використанням навчальних матеріалів, розроблених студентами напрямку «Початкова освіта» (спеціалізація «Англійська мова») навчально-наукового інституту педагогіки ЖДУ ім. Івана Франка за допомогою засобів ІКТ.

Вправа № 1 (I етап), мета якої – семантизація лексики з теми "My House".

Завдання: Look at the flashcard, guess the meaning of the word depicted in the picture, listen and repeat the word in chorus and individually (Рис. 1).

Рис. 1. Скріншоти карток, створених у програмах Power Point та Hot Potatoes

Хід виконання: Вчитель розробляє карточки за допомогою програм Power Point та Hot Potatoes і демонструє учням під час введення нової лексики. Учні повторюють слово, зображене на картинці, за вчителем або диктором окремо та у реченні.

Спосіб контролю: контроль з боку вчителя.

Вправа № 2 (I етап), мета якої – забезпечення первинного засвоєння лексики з теми "Food".

Завдання: Look at the pictures, repeat the words, then name the "odd food" (Рис. 2).

Хід виконання: Вчитель показує презентацію, де кожний слайд містить картинки з зображеннями продуктів харчування, один з яких є «зайвим», тому що належить до іншої категорії. Учні повторюють слова за вчителем та називають «зайве» слово.

Спосіб контролю: контроль з боку вчителя, частково автоматизований контроль (після того як учні називають «зайве» слово, через деякий час або за клацанням миші на слайді презентації з'являється знак закреслення «зайвого» слова.

Рис. 2. Скріншоти навчальної презентації "Odd Food", створеної у програмі Power Point

Вправа № 3 (II етап), мета якої – рецептивно-репродуктивне тренування ЛО з теми “Seasons”.

Завдання: Put the letters into the correct order to make up the words and fill in the sentences; then match the pictures of the clothes with the corresponding season (Рис. 3).

***Writing** Put the letters into the correct order to make up the words and fill in the sentences.

Winter, spring, summer and autumn are four-----**seasons**----- of the year. It often snows in **winter**. There are small green **seveal** leaves on the trees in spring. It is usually hot in **remmsu** summer. Usually the sun shines and the **ksy** is blue. Autumn is a **loco** and wet season. But it is **eabuitful**.

The right section shows a matching exercise between seasonal images and clothing items:

- Winter: Snowy landscape, snowflakes, winter coat, scarf, boots.
- Spring: Blooming flowers, green leaves, raincoat, umbrella.
- Summer: Sunny beach, sunglasses, shorts, t-shirt.
- Autumn: Falling leaves, pumpkins, jacket, boots.

Рис.3. Скріншоти навчальної презентації “Seasons”, створеної у програмі Microsoft Power Point

Хід виконання: учні називають слова, які, мають заповнити пропуски (підказкою є перемішані між собою літери слів); потім учні сортирують одягу згідно з порами року, в яку, на їх думку, її доцільно носити.

Спосіб контролю: контроль з боку вчителя, частково автоматизований контроль (після того як учні називають слово, через деякий час або за клацанням миші на слайді презентації з’являється правильний варіант заповнення пропуску у реченні чи з’єднання слів.

Вправа № 4 (II етап), мета якої – рецептивно-репродуктивне тренування ЛО з теми “Holidays and Traditions (Christmas)”.

Завдання: Solve the crossword (Рис. 4).

The interface includes a score display: "Your score is 20%. Some of your answers are incorrect. Incorrect answers have been marked out." and a "Check" button.

Рис.4. Скріншот кросворду, створеного у програмі Hot Potatoes.

Хід виконання: Учні вводять слова з клавіатури та заповнюють електронний кросворд, потім натискають кнопку “Check”, щоб дізнатись відсоток правильних відповідей та слова, які введені неправильно. Після цього учні можуть доповнити кросворд, використовуючи підказки за бажанням. Кількість спроб необмежена, але оцінка буде зменшуватись з кожною спробою.

Спосіб контролю: автоматизований контроль.

Вправа № 5 (III етап), мета якої – забезпечити комунікативну практику у вживанні нових ЛО з теми “Animals”.

Завдання: Match the descriptions with the corresponding animals, then make your own story about one of the animals that you see in the picture (Рис. 5).

Хід виконання: Учні читають короткі оповідання з описом тварин справа та співвідносять їх з назвами тварин зліва. Потім учні створюють власні оповідання про одну з тварин, зображених на малюнку, за зразком, наданим у завданні.

Спосіб контролю: автоматизований контроль, контроль з боку вчителя.

Рис.5. Скріншот завдання "Animal stories", створеного у програмі Hot Potatoes.

Висновки. Формування іншомовної лексичної компетентності учнів початкової школи з використанням засобів ІКТ повинно відбуватись поетапно. На кожному з етапів застосовуються відповідні типи вправ, які вчитель може розробляти сам за допомогою різноманітних комп'ютерних програм або використовувати готові електронні навчальні матеріали. Чітке виконання інструкцій до завдань на кожному етапі сприятиме не тільки формуванню в учнів іншомовної лексичної компетентності, але й підвищить їх інформаційну культуру та рівень мотивації до навчання іноземної мови в цілому. Перспективою дослідження є розробка завдань для навчання інших видів мовленнєвої діяльності з використанням засобів ІКТ.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ ТА ЛІТЕРАТУРИ

1. Андрієвська В. М. Підготовка майбутнього вчителя початкової школи до використання інформаційно-комунікаційних технологій у професійній діяльності: монографія /В. М. Андрієвська. – Х.: ХНПУ імені Г. С. Сковороди, 2018. – 308 с.
2. Смоліна С. В. Методика формування іншомовної лексичної компетенції// Іноземні мови. – 2010. – №4. – С. 16-23
3. Професійно-методична підготовка майбутнього вчителя іноземної мови у вищому навчальному закладі: навчально-методичний посібник. Укладачі: Л.В. Калініна, І.В. Самойлюкевич, Л.І. Березенська, Н.П. Сіваєва, Н.Р. Петранговська, О.С. Гуманкова, Л.В. Барало, Ю.М. Жиляєва, А.М.Мормуль, І.Ф.Литньова, Копетчук Т.В./ За заг. ред. І.В. Самойлюкевич. – Житомир: Видавництво Житомирського державного університету імені Івана Франка, 2008. - 165 с.

Zymovets O. A., Boiko M. O., Kravets V. S., Tkachuk V. P., Khaiuk A. A. The Formation of Foreign Lexical Competence of Primary School Pupils Using Information and Communication Technology.

The article is devoted to the problem of forming foreign lexical competence of primary school pupils with the use of Information and Communication Technologies. The stages of forming foreign lexical competence are considered, and exercises with the use of ICT for teaching English to primary school pupils are suggested.

Key words: foreign lexical competence, primary school pupils, stages, exercises, Information and Communication Technologies.